

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ НАТО З ЗАСТОСУВАННЯМ ДОСВІДУ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено головні принципи ефективної стратегічної комунікації в умовах сучасного інформаційного поля. Досліджено стратегію комунікації влади України в умовах російського вторгнення.

Ключові слова: стратегічні комунікації, інформаційні атаки, досвід України, російська агресія.

Abstract

The main principles of effective strategic communication in the modern information field are studied. The strategy of communication of the Ukrainian authorities in the conditions of russian invasion is studied.

Keywords: strategic communications, information attacks, Ukraine's experience, russian aggression.

Вступ

Стратегічна комунікація полягає у формуванні настроїв у суспільстві, що стосуються конкретної події, суб'єкта й відповідають інтересам держави. Досі країни по всьому світу не приділяють в достатній мірі зусиль для проведення ефективної комунікації з суспільством та створення сприятливих умов для незалежної журналістики, що загострює їх вразливість проти інформаційних атак. Це особливо актуально для країн Європи. Зокрема, у звіті про діяльність страткому 2023 дослідники НАТО відзначають підвищену активність «прокремлівської екосистеми» в країнах Балтії [1]. Головними причинами такої вразливості визначають низьку медіаграмотність громадян, низьку довіру до державних інституцій, низький рівень свободи ЗМІ. Проте досвід останніх років дозволяє зробити висновок, що ґрунтовна і послідовна стратегічна комунікація дозволяє ефективно боротися з ворожим втручанням інших країн, психологічними операціями та іншими інформаційними атаками.

Варто відзначити, що сьогодні дезінформація застосовується не для того, щоб поширити єдине шкідливе повідомлення чи вразити окрему групу людей. Головна ціль полягає в тому, щоб заповнити інформаційне поле безліччю нелогічних тверджень, шкідливих наративів і, як наслідок, зробити аудиторію розгубленою, втомленою, змусити її відмовитися від будь-яких джерел інформації.

Основна частина

Ефективна комунікація полягає в неперервному обміні повідомленнями, гнучкості і оперативній реакції на зміни настроїв у суспільстві, чіткості і визначеності ідей [2]. Для налагодження зв'язків з громадськістю важливо передавати повідомлення з допомогою каналів, звичних для цільової аудиторії, а також залучати впливові місцеві ЗМІ та авторитетних представників різних галузей. Необхідно сформувати цілісну мережу, яка забезпечить оперативну та гнучку комунікацію. Громадський інтерес та розуміння цілей і досягнень влади - це критично важливий фактор для успішної реалізації державної політики.

Довгострокова стратегічна комунікація залишається найпотужнішим інструментом пом'якшення криз і підвищення стійкості суспільства. Сьогодні ми маємо безліч прикладів, де своєчасна релевантна комунікація зіграла ключову роль у боротьбі з загрозами. Виконавчий директор державної комунікації Великою Британією Алекс Ейкен у своїй статті "The power of information to build resilience in a volatile world" згадує про лист, який він отримав від старшого офіцера поліції Лондона [3]. Той поділився успішними результатами кампанії, що заохочувала людей повідомляти про підозрілі предмети чи пакунки. За його словами, це допомогло поліції розкрити терористичну змову і врятувати безліч життів. Алекс стверджує, що "комунікація - це не панацея, але за належного застосування цей інструмент допомагає уникнути найстрашніших ризиків."

Суттєвий вплив стратегічної комунікації можна спостерігати на прикладі глобальних конфліктів, зокрема збройної агресії росії проти України. Зважаючи на досвід гібридної війни 2014-2021 років, українська влада з допомогою якісно проведеної стратегічної комунікації змогла оперативно мобілізувати громадян і продовжує успішно протидіяти російській пропаганді.

Дослідивши стратегічну комунікацію України на ранніх етапах вторгнення, Шведська агенція оборонних досліджень (FOI) опублікувала статтю під назвою "Ukraine's Information Front—Strategic Communication during Russia's Full-Scale Invasion of Ukraine" [4]. "Ми хотіли зрозуміти, що зробило українців успішними, які виклики їм довелося побороти і чому всі інші можуть навчитися з їх досвіду" - каже Ерік Нільсон, голова FOI. Дослідники провели інтерв'ю з багатьма представниками влади різних рівнів. Вони виділили 4 головні причини, чому стратегічна комунікація України видалась такою успішною: підготовка, узгодженість, швидкість і прозорість.

Замість того, щоб реагувати та викривати усю російську дезінформацію, українська влада зосередилась на проактивній та достовірній інформації, часто випереджаючи росіян на кілька кроків.

Інший важливий фактор успіху українського страткому - це вивіреним стиль комунікації президента Зеленського, першої леді Олени Зеленської та багатьох інших державних діячів. Здібність української влади застосовувати інструменти сучасного інформаційного поля "сильно контрастує з російською комунікацією" - пишуть автори.

"Українці використовують гумор, сарказм, цькування і залякування - у вигляді мемів, гасел і навіть тролінгу" - каже Ерік - "політичні лідери та державні установи швидко підхоплюють тренди в соціальних мережах і застосовують їх для впливу на цільову аудиторію." Така гнучкість та оперативність стали результатом структурної підготовки, а також якісної взаємодії між різними медіаресурсами.

Дії президента Зеленського заслуговують окремої уваги, оскільки власними рішучими вчинками він продовжує надихати українців та заручитися міжнародною підтримкою. Загалом, можна виділити 7 принципів публічної комунікації Зеленського та його команди [5]:

- Неперервність. Сучасні умови зобов'язують постійно "залишатися на зв'язку";
- Відкритість до ризиків. Президент Зеленський приймає усі небезпеки, які несе за собою такий інтенсивний підхід - наприклад ризики власній безпеці під час візитів прифронтових регіонів;
- Відвертість. Вислови на кшталт "З вами або без вас", "Мені потрібна зброя, а не таксі" - гарні приклади таких повідомлень. Чітка позиція допомагає встановити межі та прояснити бажаний результат;
- Пряма комунікація. Безліч разів Зеленський особисто та прямо порушував гострі теми в розмовах з діловими особами з усього світу;
- Надихаючі повідомлення. Актуальні та змістовні промови працюють як мотивація;
- Виклик Москві. У той же час Зеленський прямо звертається до своїх опонентів у заженій манері;
- Відео, візуальні ефекти та звуковий дизайн. Усі його промови з'являються в соціальних мережах з якісним візуальним та аудіо супроводом.

Таким чином, ми спостерігаємо інноваційний підхід до стратегічної комунікації в умовах глобального інформаційного поля. Президент Зеленський та його команда розробили революційну доктрину, яка працює як стримуючий фактор для супротивника і натхнення для союзників. Як показує приклад України, підхід до комунікації значно впливає на ефективність повідомлень.

Висновки

Ефективна стратегічна комунікація є потужним інструментом протидії інформаційним атакам та підвищення стійкості суспільства. Сучасні умови вимагають докорінної зміни усталених принципів взаємодії держави з громадянами.

Україна під час російської агресії демонструє успішну модель стратегічної комунікації, що базується на ретельній підготовці, узгодженості різних каналів, оперативності та відкритості. Зокрема, дії Президента Зеленського стала взірцем публічної комунікації завдяки таким принципам: неперервність, відвертість, прямий діалог, надихаючі меседжі та якісне застосування новітніх засобів поширення інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Stoltenberg J. The Secretary General's Annual Report 2023. 2024. 172 с. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/3/pdf/sgar23-en.pdf (дата звернення: 06.05.2024).
2. Freers W. NATO STRATEGIC COMMUNICATIONS HANDBOOK (DRAFT FOR USE). 2015. С. 4–12.
3. Aiken A. The power of information to build resilience in a volatile world. NATO Review. URL: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2023/05/24/the-power-of-information-to-build-resilience-in-a-volatile-world/index.html> (дата звернення: 06.05.2024).
4. Ekman I., Nilsson P.-E. Ukraine's Information Front Strategic Communication during Russia's Full-Scale Invasion of Ukraine. 2023. URL:

https://www.researchgate.net/publication/376751864_Ukraine's_Information_Front_Strategic_Communication_during_Russia's_Full-Scale_Invasion_of_Ukraine (дата звернення: 06.05.2024).

5. Rubio Á. M. Zelensky's discourse during the Russian invasion of Ukraine : Final dissertation. Madrid, 2022. 39 с.

Сітніков Ігор Володимирович – студент групи 2БС-22б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: thewitness504@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney@gmail.com.

Sitnikov Ihor V. – student of group 2BS-22b, Department of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: thewitness504@gmail.com

Supervisor: **Kornienko Valerii O.** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com.